

Elintarvikemarkkinalain säätämiseksi ei ole tarvetta

Parhaillaan valmistelussa olevassa laissa ehdotetaan säädettäväksi muun muassa maataloustuotteita koskevien ensisopimusten kirjallisuuspakosta, kun ostaja on keskisuuri tai suuri yritys. Ostajalla olisi ns. ankara vastuu kirjallisuuden ja pykälässä määriteltyjen vähimmäisehtojen toteuttamisen osalta, eli ostajaan voitaisiin kohdistaa lain (ei EU-asetuksen) perusteella tietyin edellytyksin seuraamuksia (huomautus/julkinen varoitus). Muilta aineellisilta osin laissa on suora kopio yrittäjänsuojalain 1 §:stä sekä viittaus SopML:n 1 §:ään. Näissä säännellään kohtuuttomia sopimusehtoja- ja käytäntöjä.

Lailla perustettaisiin uusi viranomainen, elintarvikemarkkinavaltuutettu, jonka tehtävänä olisi valvoa edellä mainittujen pykälien toteutumista. Valtuutettu voisi siis määrätä huomautuksia/julkisia varoituksia sekä saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi, kun on kyse yrittäjänsuojalain 1 §:n tai SopML:n 1 §:n rikkomisesta elintarvikkeiden kauppaa koskevissa sopimussuhteissa (tuottaja – teollisuus, tuottaja – kauppa tai teollisuus – kauppa). Toimijoilla olisi myös tiedonantovelvollisuus, mikäli valtuutettu pyytää tarpeelliseksi katsomiaan tietoja ja asiakirjoja tutkiakseen, onko menetelty lain vastaisesti.

Tällä hetkellä alalla on toimiva itsesääntelyelin, elintarvikeketjun kauppatapalautakunta.

Teollisuuden ja kaupan toimijat ovat sitoutuneet kauppatapalautakunnan toimintaan ja antamiin suosituksiin sekä lausuntoihin, vaikka ne eivät lainvoimaisia tai valituskelpoisia olekaan. Etujärjestöt ovat ajaneet lakivalmistelun aikana ratkaisuna yhteissääntelymallia, jossa lautakunnan roolia vahvistettaisiin ja siitä tehtäisiin vaikka lakisääteinen. Erillistä, täysin päällekkäisillä tehtävillä varustettua valtuutettua ei tarvittaisi. Lautakunta on nopeampi, ketterämpi ja joustavampi kuin viranomainen. Lautakunnan edut esimerkiksi markkinaoikeuskäsittelyyn verrattuna ovat kiistattomat (tietyin edellytyksin anonymiteetti hakijoille, nopeus, kustannustehokkuus, julkisuus vain pyydettyessä jne.) Lautakunnassa on huomattavaa oikeustieteellistä ja elintarvikeketjun osaamista, eikä lautakunta ole sidottu vain lainsäädäntöön vaan pystyy tarkastelemaan epäileluutta ja kauppatapoja sekä käytäntöjä laajemmin.

Nyt ollaankin valmistelemassa uutta lakia, jonka aineellinen sisältö on pitkälti jo voimassa. Ehdotuksessa määritelty elintarvikemarkkinavaltuutettu olisi lisäksi selkeä huononnuksen nykyiseen lautakuntamalliin verrattuna.

Kauppan liiton näkemyksen mukaan tarvetta elintarvikemarkkinalain säätämiseksi ei tällä hetkellä ole.

Johtava asiantuntija Janne Koivisto, Kaupan liitto
050 321 3639, janne.koivisto(at)kauppa.fi